

Salvador Espriu

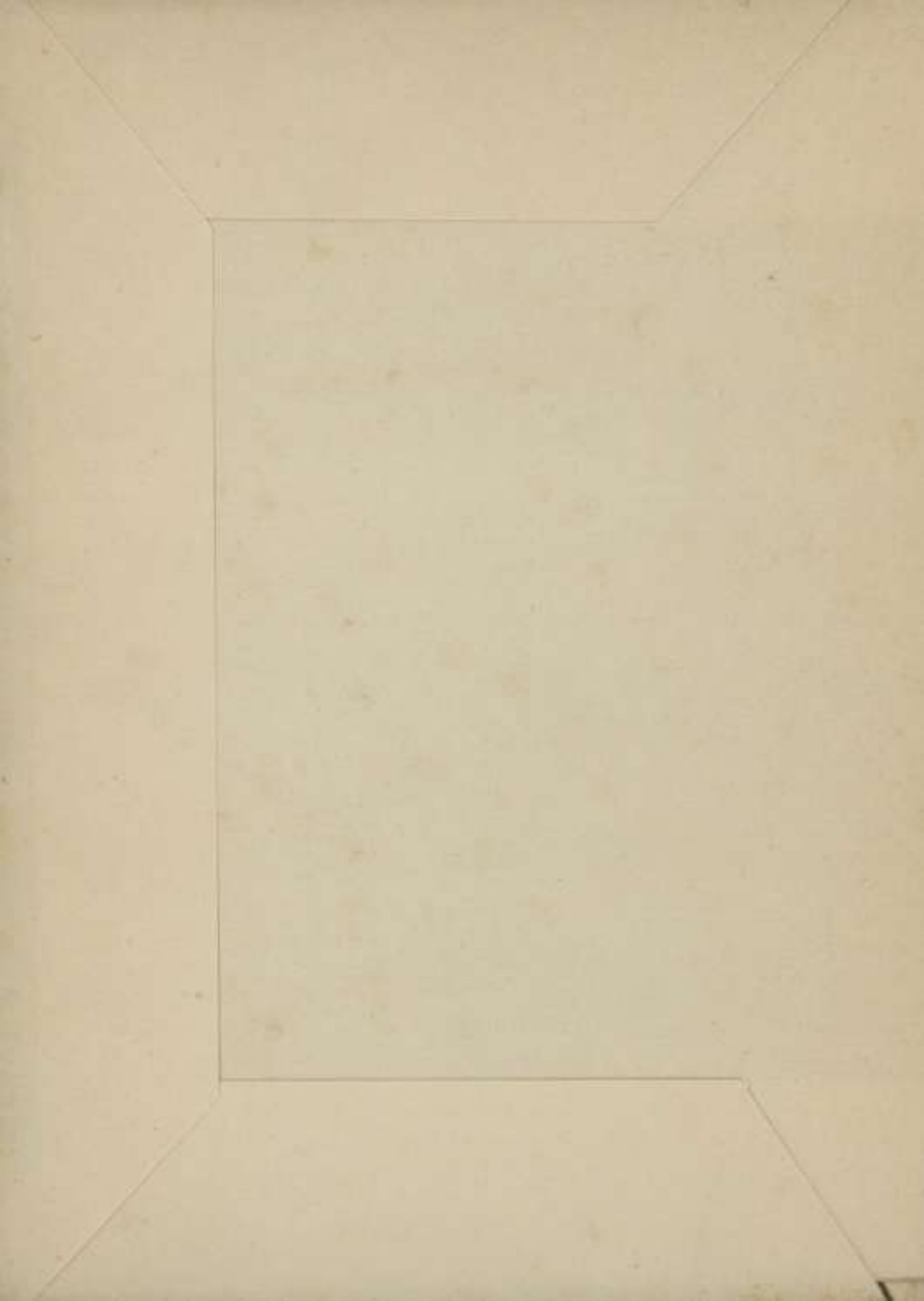
LES CANÇONS D'ARIADNA

BARCELONA

Els llibres de l'Óssa menor

1949

LES CANÇONS D'ARIADNA

SALVADOR ESPRIU

LES CANÇONS
D'ARIADNA

*Óssa
menor*

1949

Han estat tirats 50 exemplars d'aquest llibre en paper de fil, numerats, amb un aiguafort de Francesc A. Espriu, i 550 exemplars en paper B. M., sense numerar.

Gràfica Bachs - Barcelona

A Melània, p. en Pr., XXXI, 29. A d. h. m. Melània, muni de molts clissos, perquè orobri gageré, sasta ocana, en barbalés de Salom, ncranó, liló, xorré mestenaró. A la mateixa Melània i a l'església que és perdurable a la seva casa. Als fidelíssims E. i P. B. i als metges que escoltaren, la tarda de llur tedi, sentimentals diàlegs de Teseu i el Minotaur. A E. V., l'humanista, per al seu fatigat somriure. A C. B., J. V., F. G., J. T., J. T., D. S. i als altres que s'afanyen per la cançó, a Elundun. A la senyora P. P. i als altres amics egarencs de la taulada dels tretze. Als rics i als pobres que ja han passat per sempre, sota el desdeny i l'oci del Barreter Foll. A tants anys d'un vençut rera el guany impossible d'aquella aigua de plata.

VAIG escriure, en una altra ocasió, que Salvador Espriu era la personalitat més complexa de la literatura catalana. Ara, en aquest pròleg a «Les cançons d'Ariadna», em sembla adient repetir-ho, des del començament. Perquè Salvador Espriu ha estat, per a mi, un dels casos de més difícil classificació, d'una més desconcertant mobilitat, en fuga perpètua pels subtilíssims meandres de la creació literària. Cada volta més perfecte, més densament construït; cada volta, però, amb un rostre que, essent ell mateix, us incita a la més extraordinària fantasia, a la manera de les velles històries de Max Beerbohm. Perquè qui és, en realitat, Salvador Espriu?

Ja fa molts anys, quan jo en tenia disset o divuit, va caure a les meves mans un llibre que em va semblar excepcional. Es titulava «Laia», i com a subtítol: «Retaule de siluetes d'arran la

mar». Aquell llibre, que feia olor a aigua salada, a carn bruna i agressiva, a sol violent, em va donar la mesura del que havia d'ésser una narració impressionista, amb grans contrastos, àcida i retallada. En la nota que de l'autor—que era Salvador Espriu—donava l'editor del llibre, s'establien uns paral·lelismes literaris vers una direcció una mica lúgubre. Valle-Inclán? Sí. Víctor Català? També. I, encara que a estones, a mi em va semblar que Gabriel Miró. Recordo, però, que una simpàtica figura masculina, el vell cavaller Pastor, i uns records de Fièsola, de poesia no gens macabra, intranquil·litzaven aquella, diem-ne, primera valoració de Salvador Espriu. El llibre em va fer, com he dit, un efecte impressionant.

No gaire temps després, Josep Janés, en les seves memorables edicions de «La rosa dels vents», donava a conèixer «Letizia i altres proses», del mateix autor. Aquest va ésser el segon contacte que vaig tenir amb Salvador Espriu. Però a quina distància érem ara de «Laia»! En el llibre hi havia dos contes, millor dit, dues «nouvelles», que eren «Letizia» i «Fedra», i unes petites proses poemàtiques. Per primera

vegada vaig sentir, en català, un corrent de cosa viva, europea, d'incorporació ideal a una societat inexistent. Per primera vegada vaig adonar-me, també, que hi havia un món a part, autònom, peculiaríssim i inquietant, d'aquest escriptor. Un món en què els misteriosos personatges mantenien uns lligams invisibles, una jerarquia de nissaga solar, una ironia entre càustica i erudita. El que enlluernava, però, d'una manera directa i eficaç, era el que hom ha dit a propòsit de les novel·les d'Aldous Huxley: la constant al·lusió a formes de cultura i a ingredients espirituals novíssims. Això, sobretot, envers els nostres considerables «happy few».

No cal dir que, de seguida, em vaig decidir a esgotar l'autor, per un ordre sistemàtic. «El Dr. Rip», «Aspectes», «Miratge a Citerea» i «Ariadna al laberint grotesc» foren ràpidament sotmesos a lectura. La fascinació que em produí el conjunt de l'obra de Salvador Espriu m'obligà a percaçar-ne morosament els detalls, a investigar la gènesi dels personatges, a familiaritzar-me una mica amb llur detonant originalitat. Així, les «Six dames en noir», els Orlandis, els

Teseu Orfila i Secundina esdevingueren uns amics fidelíssims i discrets, de provada simpatia. Amb el temps, la suggestió de l'obra d'aquest escriptor no ha fet sinó créixer les seves rares i extraordinàries qualitats. I això, cal no oblidar-ho, és d'una importància de primer ordre.

La primera consideració a fer a propòsit de Salvador Espriu és remarcar les seves fabuloses dots d'escriptor. La novel·la, el conte, el teatre, han temptat diversament l'autor de «Laia», amb un èxit sense precedents en la literatura catalana. La ductilitat de la prosa de Salvador Espriu és deguda a l'enorme coneixement i a l'instint segur de l'ofici, a aquesta congènita totalització de l'escriptor. Al costat d'una preferència per la forma expressiva mordaç i càustica, d'un grotesc quintaessenciat i barroch, us desconcerta trobar-hi una finor i una tendresa lleugera, gairebé discursiva. Una síntesi perfecta d'aquesta dualitat és «Primera història d'Esther», l'obra en prosa més reeixida, fins ara, de Salvador Espriu. Però heus ací que, superada una etapa de silenci i de meditació, després d'una tasca novel·lística d'excepcional qua-

lilitat, l'autor d'«Esther» sorprén els seus apassionats lectors amb allò que hom creia més aliè al seu temperament, amb la poesia. Poesia, aquesta, d'una estranya duplicitat, que es polaritza en «Les cançons d'Ariadna» i en el «Cementiri de Sinerà». Aquests dos llibres representen el vèrtex antagònic de la seva obra: la concepció de pura rel dramàtica, grotesca i corrosiva, i el to greu, noble, enriquit per la gran tristesa del temps. Aquesta darrera forma trobarà la seva continuació a «Les Hores» i «Mrs. Death», els dos llibres de poesia encara inèdits de Salvador Espriu.

«Les cançons d'Ariadna», l'obra que avui es dona a conèixer al lector, conté trenta-tres poemes d'una tibantor i, a voltes, d'una impertinència d'exabrupte. La veu Ariadna, que sentirem ja fa temps al laberint grotesc, emprèn ara una nova tonada, visiblement burlesca i cinica. La rialla és a flor de llavis. Un humor angulós, a estones molt amarg, va resseguint els versos amb un rictus tenaç, eruditament canalla. Els vells temes tornen a aparèixer. En un clarobscur dens, precipitat, el peculiaríssim món de Salvador Espriu es constreny a ésser narrat

a la manera dels gravats populars al boix. La ironia supercivilitzada sent vocació de riallada de romanç de cec. L'efecte és contundent, desbordada la caricatura:

«Parunyó, mou el pinré
bustaró, després el can.
Panipen, quelelaló.»

El grotesc ha assolit les màximes possibilitats. Hom treu partit, àdhuc, de la predisposició del lector vers el so i l'eufonia còmica del mot. La saviesa, en aquest aspecte, és absoluta, inigualable. Salvador Espriu sap donar a l'idioma la violència i la plasticitat que requereix el moment, la situació bufa o melodramàtica. Aquest especialíssim «humour», però, ve atemperat per una extrema misericòrdia, per una pròpia commiseració davant la tristesa de la vida, la taciturna consideració de la qual determina poemes com «Veient Rosie a la finestra» i tots els altres d'advocació bíblica.

Ariadna, romàntica i educada a Alemanya, sent de tant en tant el pus de les hores i la gravitació del Destí inexorable. I per això a

*les tèbies tardes de Sinera, la veu esdevé espec-
tral i trèmula, esmunyedissa i funàmbula, ger-
mànica i crepuscular, «rera el guany impossible
d'aquella aigua de plata».*

*I que el lector comenci ara les extraordinà-
ries cançons.*

JOAN PERUCHO

Dijous-Divendres Sant, 1949.

ENTRADA

SI de nou voleu passar,
Ariadna tornarà
a mostrar-vos el camí
que us permeti de sortir.
No hi ha laberint més clar.
Trobareu seients a mà
per als tristos i cansats.
Hom no hi sent miols de gats,
sinó molt nobles cançons,
trèmolos d'acordions.
Quant al preu, tan mòdic és,
que penso no cobrar res.

FIRA, HORES ABANS DE NAXOS

Per al repòs de l'ànima de la Pepa Pollés, d'un llinatge de pilots, a Sinera. Cançó d'amors. Sentiràs el ritme llunyà del timbal de les gitanes de la cabra.

ARIADNA es lamenta
que no sóc sentimental
i no canto dolceses
del llaç matrimonial.
Acarono, en resposta,
el seu dur occipital,
tot lliurant-me a designis
d'un furor elemental.
Passegem per la fira
d'una vila amb catedral,

de bracet, lívids, lànguids,
lassos de sentir un timbal
percudit per gitanes
al davant d'un hostal,
entre xiscles de públic
i la dansa teatral
de la cabra, titelles
i una nena que es fa mal.
Roseguem uns quants xurros,
amanits amb oli i sal.
Cau la llum de la tarda,
fa calor de fornal.
Penetrem amb desfici
dintre l'ombra d'un portal.
«Prou ho sé, no m'estimes!»,
diu l'aguda veu nasal.
«D'anys ençà que oblidares
aquell sí sacramental.»
Jo la miro: és ben lletja,
amb cintura maternal.
I pensar que per ella
he fet sempre l'animal,
que treballo tothora
per portar-li bon jornal!
No puc més. Prenc, de sobte,

una decisió fatal :
a la nit, quan s'adormi,
fugiré, via naval,
i no crec que em retrobi,
ni al Jutjament Final.

BODA DE LAIA

En el seu aniversari.

MARXEN per l'espessa
boira, molt mudats:
clenxes, mantellines,
colls encarcarats.
No saben com fer-s'ho
per ficar-hi golls.
Fanguegen, rellisquen,
envesteixen tolls.
Contempleu la noia,
quina faç de mort!
Sembla que camini
ben a contracor.

A l'església buida,
el nuvi s'espera.
Del fred li sagnaven
penellons d'orelles.
Vent de mar penetra
per forats i escletxes.
Lentament movia
ex-vots de navetes,
de babord vers estribord:
bergantins, pollacres,
bucs de galérons.

Avisen campanes
que la núvia ve.
Els seguicis paren
en lloc avinent.
Deixen els promesos
davant de sant Elm:
or barroc, candeles,
roses de paper.
El rector comença
a casar-los. Té
la color trencada,
llavis moradencs.
Adreça la parla

als nous contraents.
Amics i família
miren satisfets.
Vigilen que diguin
amb veu ferma el sí.
Quan arribi l'hora,
no l'hauran sentit!
Atacava l'orgue
acords d'ocasió.
A l'altar s'obrien
magnes velacions.
Es cansen de pressa
tots els convidats.
Tossien, remuguen,
riuen amb esclat.
Sorollen cadires,
s'empassen badalls.
Creuen que la missa
mai no acabarà.

A la fi sortien
mig baldats, entercs.
Sort que de seguida
menjaran calent!
Encara que siguin

hostes de ganyons,
compten atipar-se
d'arròs, *canelons*,
llobina, llagosta,
conill, pollastrot,
gelats, cafè, crema,
tabac i licors.

Tornaven, solemnes,
pels carrers estrets.
Els veïns voltaven
marit i muller.
Els desitgen feina,
descendència, pau,
salut, llarga vida
i felicitat.

Filles de Maria
seques, virginals,
plenes de cabòries,
a la falda un gat,
pensen i rumien,
riques de detall,
quan ambdós es trobin
sols, què passarà.

BARALLA
DE DOS CECS CAPTAIRES

PER negocis rivals
de cantonada,
estrategues de nit
ara combaten.

Un inútil fanal
il·luminava
aquell odi brutal
de mans i plagues
blanquinoses dels ulls
sense mirada.

S'escometen tots dos,
garrots enlaire :

ferocitat atroç
de brontosaures.
Aguditzen sentits
d'oïda i tacte,
cautelosos, subtils,
per situar-se
en el terreny potser
més favorable
al resultat final
de la topada.

No falla ni un sol cop
l'endevinada
de l'ombra contra l'ombra.
S'esbotzaven
els cranis afaitats
— pedra picada —
i fins el moll de l'os
de l'espina.

Després de llarga estona
de baralla,
un d'ells cau fent un crit
als peus de l'altre
i no es belluga més.

Tot ple de nafres,
el vencedor s'ajup,
orientant-se
per la sang que s'escola
del cadàver.
La roba va palpant
amb molta pausa,
davalla vers l'infern
de les butxaques
i el buida del pecat
de la xavalla.

R I S P A

II S., XXI, 1-14.

MIRA com plou! Atalaia
per mi com plou, perquè vetlles
de sols i de nits, sempre, sempre
desperta, clamant, em buidaven
de llum els ulls, i endevino
només aquesta pluja.

Al meu dolor,
martells de cada gota.
Enllà, per planúries com cranis.
cavalquen en gropes salvatges
fines llances de glaç, i s'enfilen
al cim, on jo sóc amb els cossos.

Com els núvols es rompen, benignes
damunt els sembrats, i renoven
aliances de Déu amb el poble!

Ara doncs, tot en calma, demano
que les guardes despengin de pressa
els set fills, els meus i els de l'altra,
defensats, en la mort, contra goles
i becs, fins al crit últim.

Sense forces ni veu, orba, immòbil,
sols espero repòs, quan declari
la paraula reial que la culpa
de sang ha estat pagada.

ESCIL·LA

CIUTATS clares, temps de sol
m'han abandonat per sempre.
S'encenen enlaire llums,
per fer-me la nit profunda.

Volaven imperials
ales d'àguila damunt
l'hivern. Solitud. Arriben,
a roques hostils dels anys,
bronzes i mures, naufragi.

Mentre se m'emporta el mar
pel pas de cada moment,
recordo camins antics,
febles veus, cançó llunyana.
Com ja l'odi m'és vaixell
atret vers darreres calmes!

BARCA OSIRÍACA

PASSOS de fidel germana
per escales de Llevant.

Pur i nu, a la mar calma,
endinsat en el cristall,
sotmès a cadenes clares,
mentre va naixent el sol
espero la veu del jutge,
arbre, monarca i llavor,
que han reunit pregons misteris
en un nom i en un dolor.

Quanta quietud rompuda
per la proa de la nau!
Ofreno forces amigues,

bronze de secreta sang,
ferida subtil de llavis,
blanc encens sacramental.
Barquer de l'etern viatge,
deixa'm amb tu reposar.

Ressò de laments i címbals
per escales de Llevant.

ELS TRES REIS D'ORIENT

Personatges de cartró, d'una vella comèdia infantil.

TRES que van sempre plegats,
mirant estrelles del cel,
per camins de vent i sorra.

El blanc a vegades cau
de la gropa del camell,
perquè el cor se li adormia
en un somni volander.

El ros és gros i festós,
golut de mel com un ós.

El negre s'enamorà,
fora del temps i l'espai,
de Belkis, reina de Saba.
El servia, fidelíssim,
Sembobitiz, conseller,
màgic i metge, sortit
de l'antiga escola d'On.
Coneixia mil secrets
i l'espant de l'encanteri
de l'herba de *seguissets*.

—Em comencen d'ensopir
les tertúlies al desert.
Galopem rera el cometa.
Quan s'aturi, pararem.

—Millor fóra que tornessis
a la cort, a sancionar
nous tractats de pau i guerra.

—Que s'esperin, tant se val!
Avancem vers el portal.

Arriben davant d'un nen,
ben igual al teu o a un altre.

En bolquers molt endreçats,
plora als braços de la mare.
També veuen una mula,
un bou ajaçat al sol
(enorme repòs del bou!)
i un home que pica claus
assegut en un escó,
amb gran aire de fatiga
i de no saber què passa.

—Ofrenem or, mirra, encens,
quasi un plus de vida cara.
Preneu-ne la voluntat,
dispensant que sigui magra:
als arxius sacerdotals
no hi ha precedents legals.
Déu mantingui la salut
i no augmenti la mainada.
El viatge ja enllestit,
baró de florida vara,
acompanya'ns al cancell
i dóna'ns almenys les gràcies.

Els jerarques van tranquils,
per la calma de la tarda.

Parlaven coses de grans,
després de feina acabada.
Es contaven acudits
i reien fins a les llàgrimes.
Sembobitiz els segueix,
fent posat de prunes agres.
Desaprova aquell humor,
que no entén: l'assignatura
no s'ensenya pas a On.

L'ÓS NICOLAU

PER placetes i carrers
fan ballar l'ós Nicolau,
orb i quasi paralític.

—Parunyó, mou el pinré
bustaró, després el can.
Panipen, queleraló!

Les puces se l'han cruspit
gairebé de viu en viu.
Mes roman quiti de pena.

Perquè recorda camins,
llunyans rostres, nits de calma,
resignat, serè filòsof.

Es tan vell que aconseguí
veure barques i mestrances,
estudis d'antics pilots.

Epoca d'ametlles toves,
segons fórmules papals.
Or i blanc de tarongers.

I madame de Pantostièrre,
vinguda de Vallgorguina
a parlar polit francès.

I l'altiva Sor Ephrem,
que penjà de sobte els hàbits,
ja ningú no sap per què.

—Quiet, et dic. L'ós ballador
amb les urpes arreplega
aquells nens que no són bons.

Se'ls emporta lluny de casa,
a la fosca del seu cau,
d'on no tornaries mai.

Menja infants amb safanòria.

Es beu la sang a galet,
glo, glo, glo, bèstia *soturna!*

No hi ha mel, ni gel, ni cel.
Xurriaques i tambor,
pols i vent de cantonada.

Els dits toquen sens parar.
Comença de nou la dansa,
que miren ulls divertits!

—No queris el trajatoi.
Si et repasso pajories,
busmucaràs pasmuló.

Roda, roda, maleït,
fins que caiguis net de forces.
Aleshores, a dormir.

Ha ballat l'ós Nicolau,
on jo vull que se m'enterri:
a Sinera, prop del mar.

MALALT

DINTRE reixes i cancells,
comares pontificals
aturen llengües i mans,
per mirar com se li abrinen
cada dia les orelles.
Registren microns de gruixos,
segons càlculs d'ull entès,
d'infinita saviesa.
Morirà per Sant Climent,
a les quatre del matí:
mai la càbala no ment.

Arrossega els peus
amb manca de ganes.
Surt a poc a poc,

quan el vent s'encalma,
Sec, esgrogueït,
mig caigut de barres.
Pensaments estults
rera la bufanda.

—Si aprenc la llista dels papes
(del primer fins al darrer),
noms llatins d'escarabats,
textos ensopits de Dret,
i bec aigua d'eucaliptus
i dos rovells amb la llet,
procurant d'una vegada
deslliurar-me de turments
d'errades d'ortografia
que algun cop qui sap si he fet,
potser del cos i de l'ànima
aleshores guariré.

—Si deixessin de cridar-te
veus i llavis espectrals
a la tenebra de cambres
immenses del vell casal,
i fugissis de memòries
alçades al teu davant,

i de la terra de l'odi
que portes al cor i al cap,
on tothom ha d'ésser lladre
o poeta fracassat,
i t'oblides de la trista
parla dels avantpassats,
des de sempre condemnada,
per covarda indignitat,
a l'imperi de l'estepa
i a prostíbuls dialectals,
potser del cos i de l'ànima
ja no series malalt.

Se'n tornava a joc,
tremolós de cames.
Per colgar-se al llit,
puja escales llargues.
A cada replà
ha d'estintolar-se.
Des d'un balconet
veu repòs de barques,
alta llum de sol
a les atzavares
damunt del Mal Temps,
fina mar de plata.

Sent un gran dolor
d'il-lusions passades.
De l'home que fou
és ganyota amarga.
I la mort vindrà
— diuen les puntaires —
un dilluns proper,
a la matinada.

PRESA SEGURA

PAS de caçador.
Sento com s'atansa
per sols de tardor.

Lentament, d'aquesta
font d'aigua glaçada
he begut. Després,
he mirat enlaire.

Volaven falcons
damunt la certesa
de la meva mort.

DANSA GROTESCA DE LA MORT

HORARI lent de dolor.
L'ombra suprema davalla
fins al rebel. Faramalla,
màgia banal: antigalla.

A l'ull obert, la claror
s'ha congelat en *grisalla*.
Un glop de sol. Requincalla
de plors fingits de canalla.

Pregària breu al Senyor
Déu Jesucrist embolcalla
amb dol extern la baralla
per quatre sous de xavalla.

Flames de ciris. Buidor.
Vetllen la rica *sucalla*.
Trist pensament ja tenalla
la pietosa brivalla:
«Malanguanyada mortalla!»

B., octubre 1934.

VÍCTIMA D'ENCANTERIS

Si voleu evitar el mal d'ull, acudiu al mitjà que recomanen els escrits autèntics de Jonàs Sufuri: és provat. Mentrestant, vegeu el que s'esdevingué, temps enrera, a la meva pàtria ran del mar.

QUAN la tos comença,
no s'acaba mai.
L'abrusen febretes,
escopia sang.
Sembla, de tan prima,
paper de fumar.
Li donen a beure
brou d'espernallac.
Al ventre li posen
virtut de pegats.

Amb fervor enceten
novenes de ral
a la Mare Ràfols
i a sant Pacià.
Però són inútils
remeis casolans,
llàgrimes, pregàries,
sacrificis, planys:
per molt que s'esforcin,
no l'adobaran.

Opinà la Bòtil
— gran autoritat —
que l'han malmirada
al tombant de l'any.
Algú li cantava,
dalt d'un campanar,
absoltes, amb ciris
de cap per avall.
La punxen agulles
clavades als flancs
de nines de cera
fetes segons l'art
après del dimoni
per fatídics *jans*.

Esbrinar procuren
els familiars
quina rel d'enveges
el dany ha causat.
La saludadora
prou i massa ho sap.
Dama més trempada
no podeu trobar:
barbes i bigotis,
bec quasi de pam,
cos dintre barnilles,
dits episcopals.
Correu a cercar-la
en aquest instant,
perquè la pobreta
se'ns pirelarà!

Sanrimonda seia
al sofà, davant
de fadrines velles,
doctíssim senat.
Es senyà, remuga,
xerrica, tallà
un grapat de cartes:
casa rei amb as.

De seguida entela
un pot de cristall,
on baven dejuni
caragols purgats.
Hi llegeix — espera't! —
lletres i senyals,
el nom del culpable
del pervers encant.
Mes, en lloc de dir-lo,
llença crits d'esglai.
La cambra s'omplia
de miols de gat.
Cauen les cadires
amb terrabastall.
Esclaten llampugues
finestrons enllà.
Cames ajudeu-me,
fuig d'esperitats!

Tot Sinera pensa,
després del fracàs
de l'acreditada
tècnica d'espants,
que l'afer penetra
en bon atzucac:

el baf del sepulcre
no s'esbravarà.
La que fou poncella
és avui cascall.
El rector li ungia,
amb oli sagrat,
boca, mans, orelles,
portes dels pecats.
Van acomiadant-la
llavis de galant.
Ai, records luxosos,
el seu pas d'abans,
que lluny ressonava
de la mort estant!
Les mitges de seda
ja no portarà,
fins que toqui l'hora
del darrer badall.

Ulls a balconades,
rara llum de gas.
Serenor de marbre,
ala de pinsà.
Menta, clavellina,
somni deslliurat.

PROCLIVIS SCELERI

*Coincidint potser amb les dents de
Pere Quart.*

RELLISCA dintre de fang,
allunyat pel camí ral
del disegni de fer mal.

Amb un ganivet ben net,
afilat per esmolet,
tallava, tot xano-xano,
un molsut braç de gitano.

Adquireix costum de sang,
escampant tinta xinesa
pel damunt de roba estesa.

S'esgarrifa de plaer,
en imaginar que un dia
aprendrà l'anatomia
del clatell de la muller.

POSSIBLE PORT ORIENTAL

DEL moll estant parlaven
— perquè la veu no arriba
ni amb alarits — cortesos
dits de marxants xinesos.

Mancaven als discursos
les falanges terceres.
Rats famolencs o lepra
les van jutjar sobreres.

Els mutilats escurcen
vells verbs monosil·làbics,
entossudits a vèncer
tot de recels atàvics.

Després, tancats ja tractes
amb opi i rom, bastaixos
herculis descarreguen,
del blanc vaixell, calaixos
plens d'elefants, quincalla,
rapè, bíblies, cotó
i vint fusells de marca
per la revolució
d'uns mandarins molt savis
contra l'emperador.

*
* *
*

Eunucs de palau llencen,
des de malsons d'artista,
a l'aigua, dissecades,
testes com del Baptista.
Boies models per pràctics
d'un port d'infern de monja,
suren els caps ascètics
entre pells de taronja.

LLADRES RURALS DEL XIX

CREMEN com a combustible
d'aquell foc de finals d'any,
de debò fantasmagòric,
els peus fins d'un hisendat.

Pretenien, correctíssims,
satisfer curiositats
d'on guardava les dobles
i algun títol de l'Estat.

Però l'amo de masies
és gasiu i singular.
Prefereix socarrimar-se
a quedar sense cap ral.

Impassible i en silenci,
el nou sant Llorenç del camp
suportava la rostida
de pebrot escalivat.

Amb els ulls fits a les brases,
sols comenta, somrient:
«El callista de la fira
ha perdut qualche client.»

Quan els membres són tan negres
com dos trossos de carbó,
el valent es permetia
de sentir-se triomfador.

Se'l contemplen els bandarres
amb justificat espant.
L'hereuet els resultava
un ganàpia massa gran.

Fracassada la tortura,
pensaran altre turment.
En la pausa fan tertúlia,
amb posat de bona gent.

Endrapaven llonganisses,
treuen cartes, també daus.
Al ventrell juren d'obrir-se,
per no res, cinquanta traus.

Escapçaven, repartien.
Convidat, el presoner
va guanyant als de la colla
gairebé tot el diner.

Sospitaven les patotes,
mes no les poden provar.
Li vigilen punys i colzes
i el palmell de cada mà.

Aleshores, ell els tracta
amb escassa urbanitat.
Abusant de la ratxada,
els deixava ben plomats.

El seu urc passa de mida,
i el pacífic capità,
pel prestigi de l'alt càrrec,
li tallava en rodó el cap.

EL CORB

*Els erudits cavallers de l'Islam, quan
han passat ràpidament per Oxford,
es reuneixen a caçar la llebre amb
nobles falcons — en el nom d'Al-
lah! Al-lah és gran! — i conten, en
llur repòs, al voltant de fogueres:*

DESPRÉS que perdé el formatge,
abandonà Mestre Corb
la dolça terra de França
i volà vers les muntanyes
que s'alcen prop del desert.

Meditant dintre una cova,
passava somnis de segles,
ple d'enorme saviesa
i freda malignitat.

Un sol cop sortí del cau,
a dir «Mai més». L'ocasió,
la recorda prou tothom.

Un dia d'ensopiment,
el lleó s'encaminà
a visitar-lo. Volia
aprendre filosofia,
com els poderosos fan:
en dos mots i amb cap turment.

«Revela'm en solitud,
ocell de plomatge negre:
algun jorn podré saber
on l'amor fidel m'espera?»
El corb respongué: «Mai més.»

«Al lluny del temps trobaré,
luminós, per retenir-lo,
l'instant que fuig tan de pressa?»
El corb contestà: «Mai més.»

«Quin és l'últim fonament
de la mort i de la vida?»
El corb repetí: «Mai més.»

El glaç d'aquelles paraules
estremí l'ànim del rei:
«No pots donar-me consol
d'un enllà sense temença,
quan no vegi més el sol?»

A la tenebra esclatà
una dolenta rialla.
Cantava el corb: «Fa molts anys,
del bec em caigué un formatge.»

I BEG YOUR PARDON

*Meditació, amb alguns rodolins, a
l'entorn de la teoria atòmica, tal
com ve al·ludida als periòdics.*

QUAN el centre del món
no ets ben bé tu
(per més que en tinguis la il·lusió),
si et desvetllessin enmig de la nit,
no vulguis preguntar-te per què vius:
distreu-te rosegant l'ungha d'un dit.

Quan el centre del món
queda tan lluny
de tu
que honestament
comences a comprendre que ets ningú,

para't per un moment
i venta al primer nas un cop de puny.

Problemes cada volta més esquiús
et vénen a torbar la dolça son.
Sols et faltava ja, pel que tu dius,
saber que no ets del tot centre del món.

Parent de Badalona o d'Istanbul,
tant si ets actiu com si fas el gandul,
en aquest nostre món sense demà
és molt difícil de guanyar-te el pa.
No et donaré ni el més petit consol:
et volaran un dia qualsevol.
Mes entretant evita alguns trastorns,
posant-te ben cordats els pantalons.

GUANY PUR

*Versots de Salom, en la paràfrasi del
«Pobre anguniejat». Serà casual la
semblança amb algun conegut cor-
recte.*

A BATIA a cops de pal,
perseguint-los dins del somni
amb urgent tenacitat,
alta volada de cignes,
nobles ocells augurals.
Deixa la llum de muntanyes
i davalla vers ciutat.
Es decanta per l'entrada
de cavall sicilià.

Treu darreres gotes
de qui no té res.

S'aprofita sempre
de fam o de set.
Tracta en pa, rajoles,
teixits, ferro vell.
Ven avui per cent
el que costa tres.
Gemegant contava
a tothom que hi perd.

Aplega en poc temps milions.
Aleshores adquiria
de l'Església absolucions,
per si de cas hi ha una mica
de Déu o potser d'Infern.
Tan segures inversions
donaran renda bonica:
no saps mai si aquestes coses
a la llarga són reals.
Trametia als hospitals
i als Infants Escrofulosos,
a vegades, quatre rals.

Tots els règims troba bé,
mentre pugui fer diner.
De prestigi va en augment.

Mastega amb enteniment.
Per malalt no es fica al llit.
Es tan savi que ha reunit
llibres i llibres triats
(lloms de pell, títols daurats).
Per arrodonir cultura,
compra discos i pintura.
Es distreu jugant al mus
i passeja en automòbil
com si fos un gra de pus.

Predicant seny i moral,
arribava, gras, content,
a una edat patriarcal.
Moria sobtadament,
sense gens de sofriment.
Quan el duen a enterrar,
segueixen rera el taüt
capellans i forces vives,
en enorme multitud.
Aprengui la joventut!

En nom de tots els ocells
esclafats, dipositem,
en homenatge, corones

de lliris i de clavells
al blanc sepulcre. Després
corbarem, servils, l'esquena
en presència dels hereus.

EL SOTJADOR

Mentre el temporal fa moure galls i trincoles com en un viàtic d'apareguts, un noi covard mira com s'atansa el Capità Holandès i diu, amb veu clarament esgarrifosa:

NOMÉS un rostre en la tenebra.

A tots els ports on fujo
— nau contra vent —, m'espera
aquest poder vastíssim,
que no té nom.

Ull únic, sens parpella,
sotjant-me
en nit dintre tenebra.

Esguard de glaç, lluita del fi de l'ànima
muda, subtil: dolor en la tenebra
senyorejada per l'esglai del rostre
únic, innúmer.

Quan faràs orb, al fons de la tenebra,
el sotjador immòbil?
Els rellotges del mar, com tocarien
pel vell company de l'odi!
Lentes hores del mar ressonarien
pels morts de les fondàries.
Les campanes del mar saludarien
el retorn de la barca.

Ai, alba, tan llunyana
cançó, inassolible
repòs, quan sempre sotja
el rostre d'ull innúmer,
únic, immens, immòbil, sens parpella!
Un rostre etern, un ull. Només un rostre,
en nit dintre tenebra.

B., 1937.

E V A S I Ó

DIBUIXA una mà molt lenta
camins de la mar dels somnis.
Mentre miren ulls hostils,
dibuixa una mà molt lenta.

Només jo podria dir
la pau del secret reialme,
quin vaixell navegarà
camins de la mar dels somnis.

VEIENT ROSIE A LA FINESTRA

Dos anys i un dia abans de l'Èra Atòmica. Cançó d'un soldat negre.

HARLEM desfila amb aire militar.
Tremola al cel el drap de la Unió.
Pel gran carrer, la força singular
d'una riuada d'homes de color.
Soldats a peu, en moto, en autocar,
van a la guerra sense cap passió,
units tan sols per un mateix dolor.
No tinc amb mi ni un rostre familiar...
Però veig Rosie! De sobte, Rosie!

Oh noia meva, somni! Quina por
de perdre't, ara que ja t'he trobat!

Si m'esperassis, del llunyà Japó
et portaria el Tenno engabiat,
el sol ixent, magnòlies, un canó
que foradés dos dits d'eternitat.
I en passejar pel riu, al meu costat,
escoltaries sempre la cançó:
«Que bella és Rosie! No hi ha ningú com Ro-
sie!»

Ai, la partença no puc defugir
i deixo enrera, al ritme del tambor,
llavis d'Harlem, de somriure fi,
que jo clouria amb un ardent petó.
Em sento trist i miro mon destí,
advers i amarg, contrari a la il·lusió.
Es ben tancat tot l'esdevenidor.
Mes, bo o dolent, al llarg d'aquest camí,
pensaré en Rosie, fins l'últim dia, Rosie!

LA PRINCESA DEL YANG-TSÉ

*Per a bressolar les puces de Mrs. Banks,
domadora, vella amiga. Segons un
ritme popular, conegudíssim.*

A la vora del Yang-Tsé
hi ha una princesa,
néta de l'emperador
d'aquella terra.

El gran riu baixava ple,
molta gent nega.
Cauen altres malvestats
damunt el regne.

Quan ploraven els flagells,
ella somreia.

Diuen que no té bon cor
la joveneta.

Però sap cançons suaus,
paraules tendres.
Ai, qui us robi el primer bes,
llavis de seda!

Una tarda, al mirador,
de sobte veia
com marxava un cavaller
cap a la guerra.

De seguida l'estimà
l'alta donzella.
Preguntava pel seu nom,
es vol prometre.

Mes ningú no li pot dir
l'estirp, d'on era.
Ni tan sols el mariscal
de la noblesa.

Mentrestant, a l'horitzó
anà perdent-se

l'host que mena el capità
vers la Corea.

Faci sol o faci fred,
la dama espera.
Fins li fuig la dolça son
de les parpelles.

Mai al lluny no s'alça un bri
de polseguera.
Corre l'aigua eternament
sota finestra.

No vindrà galant minyó
per cap frontera.
Confiances de retorn
no duren sempre.

Passen dies, passen anys.
Lànguids poetes,
de la història de passió
en fan llegenda.

A la cambra del palau
d'or i turqueses,

entre plomes de paó
jau la princesa.

Consumida per l'amor,
es torna vella.
El seu cor, abans de gel,
és ara cendra.

Als cabells, blancor de neu.
Als ulls, la lenta
arribada d'una nit
sens llum d'estrelles.

Sola, sola prop del Yang,
mor de tristesa.
Als jardins imperials,
cignes la vetllen.

Conclusió de Mrs. Banks:
«Gentils pucetes,
aprofiteu la lliçó,
preneu exemple.
Que de pigs i de senyors
se'n ve de mena!»

LA CANÇÓ DE "TIPSY" JONES

Entonada als molls de Plymouth i de Liverpool, a la segona meitat del segle XVIII. Transcripció segons un manuscrit del meu avantpassat Miquel Torres i Ferrer, gran navegant, de Sinera. Anno Domini 1781.

COM plou tota la tarda,
mon quiet amor!
A les forques d'enlaire
pengen el sol.
Sant Patopí remuga
kyrieleisons.
Arcàngels i dimonis
portaran dol.

El cos branda a la corda,
tendra Joana,
avui, enllà dels núvols,
senyora *jana*.
Ja pots amb l'escombreta
emprendre el vol.

Vailet, remou les brases,
aviva el foc.
Vigila que hom no surti
ni entri tampoc.
Ep, els bergants, silenci
a baix, al pont!
«Topsy» Jones convida
a vi i cançó.

«—Oé, hoe, hoe, hoi!
Tinc bigotis i *nàpia*,
posat mansoi
i un lloro de Jamaica
que és molt bon noi.
Sap dir cent mil blasfèmies
en portuguès
i amb el bec et pessiga
per menys de res.

L'entusiasme beure's
un gran bocoi
de rom o de ginebra.
Ocell xiroi,
adopta posturetes
de purità,
mes si penics li allargues,
para la mà.
Quan ha de despullar-se,
apaga els llums.
No vol mai que li guipis
secrets tendrums.
A les nits de tempesta,
xiscla aquell foll
reconsagrat de lloro,
armant soroll
més que trons i ventades,
sense callar:
—Oé, hoe, hoe, hoi!
El capità
«Topsy» Jones navega
dalt d'un vaixell
amb banderí pirata.
Damunt la pell
va dibuixant-se mapes

dels llocs on l'or
és enterrat en caixes,
immens tresor
tan brut de sang, que l'aigua
de les Set Mars
no bastarà a rentar-lo.
De març a març,
navega «Topsy» Jones
ben alegroi
i llança el crit de guerra:
—Oé, hoe, hoe, hoi!»

Déu meu! Això passava
al fons dels anys,
abans que m'arribessin
els desenganys
de perdre les hisendes
i quasi els ulls
i quedar-me la clepsa
plena d'embulls.

Eterna bordellera
d'hostal i port,
rera els vidres em mira,
mira la mort.

Atarotada, molla,
ullals de llop,
m'assenyalava l'hora
d'anar a joc.

Però jo vull romandre
al meu recó.
Ei, companys, allunyeu-me
el flac patró,
amb fortes riallades
i una cançó.

Entoneu ara, us prego,
amics, bons cors,
el ritme que em desvetlla
tants de records:
«—Oé, hoe, hoe, hoi!
Tinc un lloro, a Jamaica,
que és molt bon noi...»

CANÇÓ
D'ESPERANCETA TRINQUIS

AMB sis agulles
d'estendre roba em pengen
— el jutge ho ha manat —,
per eixugar-me al sol.
Quin pes, Mare de Déu!
Ho trobo un disbarat.
Del nas enterc em raja
un ample rierol
de ratafia amb neu.
Aprofiteu hisendes
que perdo! Bona gent,
baixeu-me de seguida,
us parlo en testament:
mireu la meva ganya,

ja res no m'importa.
No mouré pestanya,
perquè sóc ben morta.

Cases de Sinera
m'han tancat la porta
quan vacil·lant passava,
carrers enllà, camins enllà.
Els vailets deixaven
un moment els jocs,
mandrons amanien,
em llançaven rocs
i de mi es mofaven,
tot donant-me escorta.
Era prou difícil
de guanyar-me el pa.
Mes tant se me'n dóna,
perquè ja sóc morta.

M'han trobat glaçada
per on corre el tren,
en un clot. Escolto
com tothom s'ho pren
(sempre els he fet riure):
—Reina de les coves,

Esperança Trinquis,
plena de minoves,
tarot a la clepsa,
mitges al garró,
has begut les gotes
del darrer flascó.

Com que ja sóc morta,
cap esment no importa.
Ara han davallat
el lleig cos a terra.
Quan l'hauran deixat
dintre quatre fustes,
en la gran quietud,
sota les estrelles
cantarà el cucut.

AUCA TRÀGICA I MORT DEL PLEM

*Recitada per l'Altíssim, orb de la
parròquia de Sinera, acompanyat de
la Neua, honesta i magra, barjaula
de professió.*

VALGA'NS el Crist del Calvari
i la Verge del Remei
de Sinera (per l'octubre
ballarem al seu aplec)!

Ara voldria contar-vos
el vostre pobre ceguet
una història esdevinguda
més enllà de Collsacreu.

Admireu-me la pintura
de Maria del Roser.

Fixeu-vos que ben deixada :
sembla una mare de déu !

Els pares tenien masos
per la banda del Vallès
i mil bosses plenes d'unces
del senyor Carles Tercer.

Malgrat tanta de riquesa,
són senzills i bona gent.
Viuen tranquils i feliços,
per arreu escampant bé.

Ens aterria de sobte
la comarca un bandoler,
corrompuda salvatgina,
pudent a ceba i mesquer.

Lleva les pells en escorça,
encén cases i pallers.
Mascles i dones tremolen
quan senten el nom del Plem.

L'espant obliga els pagesos
a reunir-se en sometent.

L'empaiten per calls i boscos,
no el troben a cap indret.

No poden mai atrapar-lo,
no pararan el flagell.
Apareix, fantasmagòric,
on hom l'esperava menys.

Martiritza, roba, crema,
evita paranys i ceps.
Encalçat pels espardenyets,
s'esmuny enmig d'arbuixells.

Però un jorn, entre dos llostres,
veu la noia. El sentiment
que floreix al cor del brètol,
l'assenyalo amb el punter.

Un missatge trametia
a Maria del Roser :
«Si no véns amb mi, pubilla,
prepara't a l'escarment.»

La donzella es sacrifica,
a ningú no dirà res.

De la Divina Venjança
serà l'humil instrument.

Enfortida pel propòsit,
després d'oracions i precés,
per la fosca, segons tractes,
a l'erola es dirigeix.

Cau l'anyell dintre les urpes
del pelut llop carnisser.
La lluna mira l'escena
i corre a explicar-la al vent.

Trepitjant fulles de roure
i algun grill escadusser,
al catau se l'emportava,
mig refugi i mig femer.

Beu i folga llarga estona.
Em penso que no pot més.
Ajaçat s'endormiscava,
amb postures de mesell.

Mentre ronca i escarritxa,
entre somnis innocents,

una destral afilada
se li clava en el clatell.

La sangota maleïda
s'escola a dojo del trenc.
L'homeiera s'esgarrifa,
blanca com aquest paper.

Fuig després a les palpentes,
per la nit buida d'estels.
Amb els arbres ensopega,
s'entrebanca amb les arrels.

Arribada quasi morta,
diu el que resta complert.
La nova s'estén de pressa,
treballen els campaners.

Tothom contempla la fera,
la volten molt a pleret,
sense soroll de cap mena,
no fos cas que es desvetllés.

Baixen el cos per la tarda,
amarrat a un samaler.

A cada pas, la despulla
es gronxava en desgavell.

Els portadors s'esbruixien,
tement un nou bellugueig.
Volen damunt negres ombres
d'aligots o d'esparvers.

Més tard, els veïns celebren
la gesta de Na Roser.
Garlandes i lluminàries
engalanen els carrers.

La proclamen heroïna
de cinquanta llogarrets.
Mes ella pateix, callada,
perquè espera naixement.

La casen a corre-cuita,
per legitimar el bateig,
amb un jove que parlava
castellà carrabiner.

Es consumeix, sempre trista,
els grans ulls fits en el cel.

Les absoltes li cantaven,
sota borrallons de neu.

Vilatans, la corda acabo.
Tot seguit la mossa ve,
fresca i fragant com un lliri,
a passar-vos el platet.

Si em doneu cèntims d'almoïna,
per vosaltres resaré,
fins que em faci les tres pedres,
a la Verge del Remei.

HEMEROSCOPION

PARAULA del mar fou dita
fa tan poc, que trobareu
camins sense cap vaixell,
no desvetllats per l'oratge.

Vigilen, enllà del temps,
rostres fatigats de reis,
silencis d'inquietud,
horitzons de mil-lenaris.

Dintre dels somnis de Déu,
comencen avui cançons
de sirènides, l'esforç
de pobles nautes perduts
per lents cercles viciosos.

INQUIETUD DE CARNAVAL A SINERA

Per al peu d'una pintura de Solana.

VENIA, cantant absoltes,
vella comparsa de mort
i diable, pels carrers.
Porten escombres i torxes
acòlits d'aquell misteri.
Sota màscares immòbils,
rialletes de conill.

Als rellotges toquen hores
de compàs d'acordiò.
L'Església prepara cendra
per demà. Balles i platges

s'emplenen de pells maurades,
estossecs de plaer tísic,
on fracasses tu amb tothom.

Al vespre fantasmagòric,
boires disfressen de blanc
quiets xiprers de cementiri.
El món judicat espera,
a llotges d'estada gratis,
visions d'última luxúria:
mortalla i carn aquí jauran.

VELL MISTERI
DE LA SOLEDAT DE SINERA

A la memòria de Quimeta, quasi centenària, que tingué, fins a la seva mort, cura de la imatge, i de la padrina Maria, que l'heretà i se'n féu càrrec, fins a l'esfondrament de l'any 1936.

L i posa les robes fosques
d'aquell dol meravellós.
La treu de l'escaparata,
perquè vagi a processó.

*—Verge de la Soledat,
recorda com et guardava,
amb llums encesos tot l'any.*

Tremolen serpents de flames,
ressonen cops de timbal.
Obren lentituds de marxa
fileres d'encaputxats.

*—Portes a la mà tres claus.
Les llàgrimes rodolaven
quietament, galtes avall.*

Aire marí despentina
la finor dels seus cabells.
Enmig de nit i de boira,
s'obriran llavis fervents.

*—Verge de la Soledat,
acolliu-me la pregària,
en passar pel meu davant.*

Camina pel carrer ample,
sota la lluna de març.
Tenia la cara trista,
boca de beure aiguanaf.
Ai, fidel dolor de mortes,
quan la imatge hauran cremat!

LA COLOMA SILENCIOSA

*Ritme després del servei del tercer dis-
sabte d'Adar, en la meditació del
psalm 56, michtam de David.*

A i, blanques ales llunyanes
damunt la planura morta!

Venien les naus de Tarschich
al temple de Salomó.
Presents de reines arriben,
per comprar-nos saviesa.
Ai, més tard, galop d'onagres,
carros de guerra, la fam
dels sepulcres sempre oberts!

Les aigües varen obrir-nos
el pas de servents del poble

i colgaven la Gran Casa
d'Egipte i els seus soldats.
Ai, després, com oblidàrem
ensenyances de la Llei!

Guardàrem en cors de terra
clarors de ciutat perduda.
Caminàrem en tenebres
mil-lenaris de desert,
esperant pluges difícils,
impossibles compliments.

Les sorts del destí llegíem
a les festes de Purim.
Quin repòs de poder cloure
cisternes de les imatges,
pous amargosos d'un odi
tan antic i tan pacient!

Tenim als ulls l'enyorança
del riu i de les muntanyes.
Mur de la nostra tristesa,
daurat per la calma tarda.
Arbres al vent: les alzines
de Mamreh, plenes d'ocells!

Cendra recordada als llavis,
front de pedra, callats cels.
Els gentils posen cadenes
als calls, fins al pensament.
Ens donen a beure oprobi,
llàgrimes de fills de Déu.
Amb dolor de carn malalta,
avancem enllà del temps.

Ai, llunyanes ales blanques
damunt Saron i el Carmel!

PLAÇA DE SUBURBI

AQUEST vespre de gener,
admirant altes estrelles
se'm torçaven els turmells.

Enceten remots manubris
ballables de film sonor
de deliqui de minyona,
compostos per capellans
que gaudeixen del favor
del doctíssim arquebisbe
catòlic de Nova-York.

Veig brivalls àgils de mans,
pugilats de pesos-mosca,
feinotes d'amor de fosca,
tavernes al bany maria

pel baf de tertulians
bevedors de ratafia.

Una dona de molsuts
braços nus fins damunt colze
remena cossis on neden
olives en aigua caqui.

Parlo, barliqui-barloqui
solitari, en català,
llengua difunta, d'absoltes,
per posar carn de gallina
a l'ànim de paperina
dels ramats de carnestoltes
que remuguen colomassa
cervantina de Terrassa.

Sóc aquí per defugir
pampallugues, com de borni,
de llums del meu pis glaçat,
ninxol de records, penosos
desordres del pensament.

Dono voltes pel quadrat
de cases de menestrals,

matant temps, mentre se'm moren
les virtuts teologals.

Quan tornen camí dels nius
els qui pleguen dels taulells,
comencen, en ple misteri,
assemblees de gats vells
sota de plàtans captius.

PETITES COBLES D'ENTENEBRATS

*Fragments esotèrics en cadena, trobats
a escrits de mal averany.*

ELS anys m'han entaforat
records de calaix de sastre,
clepsa endins. Sento remor
de serpents de cascavell.

Temo que perdré la pell
a la fosca d'un recó
o daurat al socarrim,
convicte i confés del crim
d'ésser catòlic, burgès,
proletari, descregut,
monàrquic, republicà...

O perquè vaig trontollar,
amb arrufades de nas,
la moral d'un conegut.
M'enderroca un esternut,
i no goso ni piular.

Espòs difunt em deixà,
en assenyat testament,
paper de l'Ajuntament
i títols de capellà:
renda força sanejada,
segons càlculs trets abans
de la gran tamborinada.
Ara, pobreta de mi,
em trobo ben a l'escapça!

Ulls de damnat, de relapse,
vigilen el secret fil
d'aquest meu destí, tan vil,
que faré la ballaruga
a l'extrem d'una samuga.
Avanço per carrers bruts,
entremig de multituds,
disputant ossos a cans
tinyosos, plens de brians.

Furgo muntanyes de guants,
neguitós de descobrir
un dit de la mà de Déu.

Mentre cauen cóps de neu,
rego testos de safrà,
jaborandi, romeguera.
Confio que brostarà
una rara flor d'encant
la vetlla de Sant Joan,
amb virtuts d'herba gatera.

Em dic Salom, fill de Sinera.
Contemplo el buit, mirant enrera.
I, temps enllà, tan sols m'espera
desert, tristor d'hora darrera.

CANÇÓ BANAL
DE LA CIUTAT DE CTESIFON

A Melània, sobre Nebilotb. Per a ésser cantada miltonianament a la taverna.

A Ctesifon i altres ciutats,
gorges lascives, pels terrats,
xisclen desigs propis de gats.
Infants de rostres demacrats
roben per fam als plens mercats.
Notaris, prínceps i prelats
estan sotmesos als sembrats.
I cada vespre ve la son
damunt els murs de Ctesifon.

A trenc d'albada canta el gall.
Entren manobres al treball,

esmorzant trossos de badall.
S'escolen hores pel mirall
de cegues nines. En ple call,
els sefardites capten tall
amb vils recursos de brivall.
I sense pressa el sol es pon,
a l'horitzó de Ctesifon.

Enmig de ritmes tabalots,
Florelle recita els meus versots
davant d'un públic d'escamots
que tastaran forca i assots.
Monges guarnides amb tarots
posen paranyes de tendres mots
als jugadors de pericots,
eternitzats a ca l'Anton.
del barri baix de Ctesifon.

Tot descontent fill de veí
pensa sovint que el seu destí
és ben bé digne del botxí.
Mes tant se val. Un rajolí
de pur cristall, prop d'un verd pi,
treu la suor del pelegrí,
ara parat al so diví

de platerets o de fiscorn,
pels bells voltants de Ctesifon.

Ostelindeta i Batxanó,
doctes, com menda, en calorró,
tallen les ungles d'un muló
que fou alferes del cigró.
Quan han polit l'heroic galó,
ranú gallarda i brau minyó
es xumendien amb singó
i beuen litres de *picon*
a les xandís de Ctesifon.

Quan pels recons del firmament
veus qualsevol senyal rogent,
temps malvestat de pluja o vent.
Si decideix el teu talent
llegir l'estrofa subsegüent,
sabràs la crònica plaent
d'un basileu omnipotent,
oferidor de qualche escon
als consellers de Ctesifon.

Menges de fonda o d'ambigú,
regalimoses d'oli cru,

tornen el fetge gros i dur,
com si el tinguéssiu de cautxú.
Es preferible prendre amb tu,
tant si flimé com baribú,
xarop dolcíssim de tolú
i arròs amb pops, dessota el pont
d'un rierol de Ctesifon.

Hi havia un rei que estossinà
oncles, nebots i algun germà,
per no adormir-se a mig sopar.
Rigué, plorà, baladrejà,
torna després a badallar.
Tenia, és cert, dura la mà
aquell magnífic sobirà
que s'assequé molts anys al tron,
dintre el palau de Ctesifon.

L'antic monarca pogué fer,
com tanta gent dita de bé,
munts i carenes de diner
amb entranyetes d'usurer.
Parlant d'afers: t'estimaré
fins a l'infern i al cel també,
segons el gruix del *moneder*.

Car la xavalla és sola font
de tot l'amor de Ctesifon.

A Ctesifon i altres ciutats,
pobres i rics, prou barrejats,
cremen al foc dels set pecats,
davant la Mort que els ha engendrats.
Velles malignes d'ulls glaçats
dicten darreres voluntats
contra parents esperançats.
I aquell qui resta ja es compon,
a Vic, a Reus i a Ctesifon.

B., març 1944 - gener 1946.

Í N D E X

Pròleg	9
Entrada	17
Fira, hores abans de Naxos	18
Boda de Laia	21
Baralla de dos cebs captaires	25
Rispa	28
Escil-la	30
Barca osiriaca	31
Els tres reis d'Orient	33
L'ós Nicolau	37
Malalt	40
Presa segura	44
Dansa grotesca de la Mort	45
Victima d'encanteris	47
Proclivis sceleri	52
Possible port oriental	54

<i>Lladres rurals del XIX</i>	56
<i>El corb</i>	59
<i>I beg your pardon</i>	62
<i>Guany pur</i>	64
<i>El sotjador</i>	68
<i>Evasió</i>	70
<i>Veient Rosie a la finestra</i>	71
<i>La princesa del Yang-Tsé</i>	73
<i>La cançó de «Topsy» Jones</i>	77
<i>Cançó d'Esperanceta Trinquis</i>	82
<i>Auca tràgica i mort del Plem</i>	85
<i>Hemeroscopion</i>	92
<i>Inquietud de Carnaval a Sinera</i>	93
<i>Vell misteri de la Soledat de Sinera</i>	95
<i>La coloma silenciosa</i>	97
<i>Plaça de suburbi</i>	100
<i>Petites cobles d'entenebrats</i>	103
<i>Cançó banal de la ciutat de Ctesifon</i> ...	106

112

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

1001490308

Biblioteca
de Catalunya

Adq. C-BMAM0

CB. 1001490308

Top.

Bad-8

3518

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

3980

3980

